

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

II ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТ І УКРАЇНА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПОШУК ВІДПОВІДЕЙ

31 жовтня 2024 р., м. Харків, Україна

С М А Й Б У Т Н Є

у ІСТОРИЧНІ НАУКИ
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
Ч ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ
А ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ
С ЮРИДИЧНІ НАУКИ
Н ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ
І МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО
С ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ
Т НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА
Б СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ
ПОЛІТИЧНІ НАУКИ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЯ
СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТ І УКРАЇНА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПОШУК ВІДПОВІДЕЙ

Матеріали
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 31 жовтня 2024 р.)

Харків
«Право»
2024

УДК 070+13+14+159.9+316+32+33+34+35+37+81+930.25

Г54

Редакційна колегія:

Герасіна Л. М., докторка соціологічних наук, професорка (голова);

Козловець М. А., доктор філософських наук, професор;

Прудников В. А., кандидат юридичних наук, доцент;

Смолянук В. Ф., доктор політичних наук, професор;

Чернишова Т. О., кандидатка філологічних наук, доцентка

Г54 **Глобальний світ і Україна: сучасні виклики та пошук відповідей** : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 31 жовт. 2024 р.) / [редкол.: Герасіна Л. М. (голова), Козловець М. А., Прудников В. А. та ін.] ; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики ; Харків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2024. – 114 с.

ISBN 978-617-8518-38-7

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Глобальний світ і Україна: сучасні виклики та пошук відповідей» містять доповіді, у яких висвітлено сучасна геополітична криза та визначено нових «глобальних гравців» на світовому ландшафті, виклики кібернетизації міжнародних комунікацій, осмислено можливості й виклики цифровізації суспільного буття, розглянуто політичні, філософські, економічні, правові, культурологічні, філологічні, педагогічні аспекти буття українського народу в умовах війни, проблеми міжнародної та національної безпеки сучасного світового порядку.

УДК 070+13+14+159.9+316+32+33+34+35+37+81+930.25

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори.

© ГО «Аналітичний центр сучасної гуманітаристики», 2024

© Харківська асоціація політологів, 2024

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2024

ISBN 978-617-8518-38-7

Требін М. П.,
доктор філософських наук, професор,
Харківський національний економічний
університет
імені Семена Кузнеця

ВІЙНА І МИР У РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Війна є тим соціальним явищем, яке властиве людському суспільству на всіх етапах його історичного розвитку. Тому не випадково, що вона стала предметом релігійних роздумів, починаючи з самого раннього етапу розвитку людства. І сучасне осмислення війни як соціального феномену, що становить реальність сьогодення, закладає звернення до попередньої релігійної традиції розуміння причин і сутності цього явища. Практично всі релігійні традиції проповідують цінність людського життя та забороняють убивство. В авраамічних релігіях (іудаїзм, християнство, іслам) заповідь «Не вбий!» є непорушною. Подібні заклики містяться у текстах релігій Стародавньої Індії: джайнізму (Сутра-кританга), буддизму (Трипітака), індуїзму (Закони Ману).

У той же час, найрізноманітніші релігії світу тією чи іншою мірою виправдовують війни, насильство [1]. У давнину для іудеїв війна розглядалася як спосіб отримати обітовані землі та відстояти їхню відмінність від сусідніх народів. Згідно з Талмудом, юдеї мали вести війну проти хананеїв, які за їхній аморалізм підлягали винищенню. В іншому випадку, хананеї можуть розбестити іудеїв. Щодо інших народів війни мають вестися з моральними обмеженнями. Зокрема, обложеному місту потрібно запропонувати мир за умови виплати данини. У разі відмови чоловіки знищуються, а жінки та діти беруться в полон [2]. Для давньоєврейської Біблії характерна переконаність у тому, що насильство, яке чинить людина, – лише відмінна риса земного життя і що сили зла можна стримувати лише на якийсь час. Біблія постійно звертається до питання насильства і показує людині її схильну до насильства природу, починаючи від убивства, виключно з суперництва, Каїном свого брата Авеля, від антивоєнних проповідей пророків і закінчуючи одкровеннями самого Яхве про мир, що встановився між народами, про що йдеться в книгах пророків Міхея та Ісаї, про мир без насильства в кінці часів, коли мечі перекують на орала – маніфест для сьогоденного руху за мир у всьому світі.

Лише незначна кількість віршів Корану присвячена війні та насильству, слова «милосердя» та «мир» зустрічаються там значно частіше, ніж «джихад». Аллах – не бог війни, навпаки, як говорить перша сура Корану: «В ім'я Аллаха, милостивого, милосердного». Серед 99 імен Аллаха згадуються «М'який», «Кроткий», «Кохаючий», «Прощаючий». Крім того, слово «іслам» означає підкорення, покірність, які людина має виявляти по відношенню до Бога. Етимологічно слово «іслам» походить від того ж кореня, що і «салам» (мир). Звідси і мусульманське вітання «Салам алейкум» («Мир вам»). Для ісламу війна – це спосіб поширення цієї релігії серед інших народів. Під час широкомасштабних ісламських завоювань доктрина джихаду широко використовувалася для виправдання війн проти «невірних». Однак у наші дні більшість мусульманських богословів навчають своїх послідовників тому, що джихад оголошується лише з метою захисту ісламського світу від агресії. Утім, у радикальних течіях ісламу, як і раніше, є заклики до тотальної війни проти невірних. Таким чином, як і будь-яка інша релігія, іслам може бути використаний як для обґрунтування необхідності прагнення до миру, так і для виправдання війн з іновірцями [3].

Складним для розуміння є дискурс війни в буддизмі. Для буддиста війна – це ситуація напруженого вибору. Якщо буддистський монах не має права забрати життя не тільки в людини, а й у будь-якої іншої живої істоти, то мирянин, слідуючи суспільним обітницям, змушений захищати сім'ю та суспільство, у тому числі беручи участь у війні. При цьому він повинен виявляти страждання до ворога. Якщо противника доводиться вбивати, то тільки в ситуації, коли це абсолютно неминуче для збереження твого життя або коли шкода від вбивства буде меншою, ніж зло, яке може заподіяти ворог. Діяти потрібно з почуттям глибокої скорботи щодо ворогів і взагалі щодо ситуації війни. Важливо, за буддистським вченням, мінімізувати пошкодження своєї карми. Дуже складно зовсім не завдати їй шкоди, позбавляючи інших життя, нехай навіть дотримуючись суспільного обов'язку [4].

З погляду християнської філософії, війна – продукт божественного приречення. Згідно з християнським дискурсом, від Бога походить і справжня справедливість війни, яка повинна вестись в ім'я віри, в ім'я християнства. Гріхопадіння, на думку Августина Блаженного зіпсувало природу людини. Гріхи – гордість, зарозумілість, свавілля, жадібність і злісність – налаштовують людину проти свого ближнього. Це приводить до війн, які неминуче будуть виникати до скінчення століть. Для досягнення миру потрібна спра-

ведлива влада, яка, за Августином, полягає в підтримці внутрішнього миру, тобто порядку та злагоди, на всіх рівнях соціальних відносин, починаючи від окремої сім'ї і аж до держав та міждержавних спілок, нарешті аж до всього людства. Це ідеал, якого потрібно прагнути. Той, хто слідує ідеалу, рятує свою душу, хто протиставляється йому, той прирікає себе на муки пекла. Для Августина очевидно, що справедлива влада буде відносини на християнських принципах, а мирні угоди між народами незрівнянно шанобливіші навіть за справедливую війну проти агресора на захист своєї вітчизни та християнської віри [5].

Отже, всі релігійні традиції ріднить прагнення до ненасильства. Так, наприклад, у буддизмі вважається, що людина, яка рятує іншого від смерті, нехай навіть із застосуванням насильства проти гвалтівника, насправді робить ненасильницький вчинок. Кохання, жертвність, бажання врятувати ближнього нехай навіть ціною свого життя стали найважливішою частиною поняття про ненасильство в християнській традиції. Ця риса властива й традиційному ісламу. Усі релігійні традиції поєднує етичний ідеал, що спрямовує людей до мирного співіснування та протистояння жорстокості. Безумовно, досягти абсолютного ненасильства неможливо, проте є можливість зменшити насильство у світі за допомогою любові до ближнього та морального самовдосконалення окремої особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The warrior and the pacifist : competing motifs in Buddhism, Judaism, Islam and Christianity / edited by Lester R. Kurtz. New York, NY : Routledge, 2018. 362 p.
2. Brody S. M. Ethics of our fighters: a Jewish view on war and morality. New Milford, CT: Maggid Books, 2024. xxii, 389 p.
3. Kelsay J. Islam and war : a study in comparative ethics. Louisville, Ky. : Westminster/John Knox Press, 1993. ix, 149 p.
4. Victoria D. Zen at war. Lanham, Md. : Rowman & Littlefield Publishers, 2006. xvi, 285 p.
5. Августин Блаженный. О граде Божием. Минск : Харвест ; Москва : АСТ, 2000. 1296 с.

ЗМІСТ

Секція: Політичні науки

Герасіна Л. М.

СУЧАСНА ГЕОПОЛІТИЧНА КРИЗА ТА НОВІ «ГЛОБАЛЬНІ
ГРАВЦІ» НА СВІТОВОМУ ЛАНДШАФТІ 3

Горло Н. В.

АРХЕТИП «ВІДЬМА» У ПОЛІТИЧНІЙ КУЛЬТУРІ
УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА 7

Козловець М. А.

РОСІЙСЬКЕ МЕСІАНСТВО ЯК ФЕНОМЕН: СУТНІСТЬ
ТА ЕВОЛЮЦІЯ..... 9

Марков П. П.

СИЛОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ФРАГМЕНТАЦІЇ
МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ: РОСІЙСЬКИЙ ПІДХІД.. 17

Мельничук І. В.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ЗАХИСТ КОНСТИТУЦІЙНОГО
ЛАДУ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ»
ЯК ЗАПОРУКА РЕЛІГІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ. 21

Секція: Історичні науки

Корсак К. В., Корсак Ю. К.

МИ ПРОПОНУЄМО МУДРОТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПОРЯТUNKУ
ВСЬОГО ЛЮДСТВА І ПРОГРЕСУ ВІТЧИЗНИ 24

Секція: Економічні науки

Прима В. В., Лепетень А. А.

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ..... 27

Сагало Х. Р.

УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ЦИФРОВІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ..... 29

Секція: Філософські науки

Дарюга Е. В.

МАНґА ТА АНІМЕ ЯК ГЛОБАЛЬНІ КУЛЬТУРНІ ФЕНОМЕНИ
ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО. 32

Сало А. О.

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ
ТА ВИКЛИКІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВІЙНИ. 35

Требін М. П.	
ВІЙНА І МИР У РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСІ.....	38

Секція: Філологічні науки

Сотнікова О.	
ТЕКСТОЦЕНТРИЧНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ СИНТАКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТУ «МАЛЬВИ» Р. ІВАНИЧУКА)	41
Цалпінська Є. А., Прима В. В.	
МОВА СУЧАСНОЇ РЕКЛАМИ..	43
Шарагіна О. В.	
ОБРАЗ ЗЛОЧИНЦЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ XIX-XX СТ.	46

Секція: Юридичні науки

Насарая А. В.	
ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПОРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.	49
Филимонова К. В.	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВ ЗА ПОРУШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	51
Щербина С. О.	
СЛІДОВА КАРТИНА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ, УЧИНЕНИХ ЧЛЕНАМИ МОЛОДІЖНИХ НЕФОРМАЛЬНИХ ГРУП (ОБ'ЄДНАНЬ)..	54

Секція: Педагогічні науки

Дворська А. О.	
ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ.....	57

Секція: Психологічні науки

Заміщак М. І., Бобик В. Р.	
ОСОБИСТІСНА ЗРІЛІСТЬ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	59
Заміщак М. І., Маркевич М. В.	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕВРОТИЧНИХ РОЗЛАДІВ У ДИТЯЧОМУ ВІЦІ	61

Наукове видання

ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТ І УКРАЇНА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПОШУК ВІДПОВІДЕЙ

Матеріали

II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 31 жовтня 2024 р.)

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 04.11.2024. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 6,3. Обл.-вид. арк. 5. Тираж 100 пр. Зам. № 189

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017